

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
MAREK NIECHCIAŁ

Gdańsk, 14 października 2019 r.

RGD.610.4.18.MLM

DECYZJA RGD - 5/2019

- I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2019 r. poz. 369 ze zmianami) oraz stosownie do art. 33 ust. 4 - 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów - w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów** następujące działania przedsiębiorcy OPTIMA Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku, polegające na powodowaniu nieuzasadnionego wzrostu zadłużenia pożyczkobiorców, którym oferowano pożyczki w ramach produktów OPTIMA COMFORT i OPTIMA DIRECT - poprzez określenie maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu ustalanych w ten sposób, że w całkowitej kwocie kredytu, oprócz udostępnionej i przekazanej konsumentowi do dyspozycji kwoty pożyczki, uwzględniano także kwotę skredytowanej prowizji – co wypełnia przesłanki nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. z 2017 r., poz. 2070) i godzi w zbiorowe interesy konsumentów, a tym samym stanowi praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2019 r., poz. 369) i **stwierdza się zaniechanie stosowania tej praktyki z dniem 1 stycznia 2017 r.**
- II. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2019 r. poz. 369 ze zmianami) oraz stosownie do art. 33 ust. 4 - 6 tej ustawy, po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów - w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - **uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów** następujące działanie przedsiębiorcy OPTIMA Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku polegające na nieobniżaniu, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie pożyczki OPTIMA NOVA 2.0, całkowitego kosztu kredytu o odpowiednią wartość pobranej opłaty przygotowawczej przypadającej na spłacaną wcześniej część kwoty kredytu – co narusza art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2019 r. poz. 1083), godzi w zbiorowe interesy konsumentów, a tym samym stanowi praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2019 r., poz. 369) i **nakazuje się zaniechanie stosowania tej praktyki.**
- III. Na podstawie art. 103 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r. poz. 369 ze zmianami) nadaje się decyzji w zakresie pkt II sentencji rygor natychmiastowej wykonalności.
- IV. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2019 r. poz. 369 ze zmianami) - w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - **nakłada się na OPTIMA Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku, karę pieniężną w związku ze stosowaniem**

praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w pkt I. niniejszej decyzji, w wysokości 483.429 zł (słownie: czterysta osiemdziesiąt trzy tysiące czterysta dwadzieścia dziewięć złotych), płatną do budżetu państwa.

V. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2019 r. poz. 369 ze zmianami) oraz art. 263 § 1 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów - w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - obciąża się przedsiębiorcę OPTIMA Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku kosztami przeprowadzonego postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w kwocie 58,60 zł (słownie: pięćdziesiąt osiem złotych 60/100) i zobowiązuje się do zwrotu tych kosztów Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

VI. Na podstawie art. 26 ust. 2 w związku z art. 26 ust. 1 a także art. 27 ust. 4 w związku z art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2019 r. poz. 369 ze zmianami) - w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zobowiązuje się przedsiębiorcę OPTIMA Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku do usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez:

1) złożenie jednokrotnego oświadczenia o następującej treści:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu 14 października 2019 r. nr RGD-5/2019 OPTIMA Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku informuje, że stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na:

- 1. nieobniżaniu, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie pożyczki OPTIMA NOVA 2.0, całkowitego kosztu kredytu o odpowiednią wartość pobranej opłaty przygotowawczej przypadającej na spłacaną wcześniej część kwoty kredytu – co narusza art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, godzi w zbiorowe interesy konsumentów, a tym samym stanowi praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Prezes UOKiK nakazał zaniechanie stosowania tej praktyki, oraz praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na:*
- 2. powodowaniu nieuzasadnionego wzrostu zadłużenia pożyczkobiorców, którym oferowano pożyczki w ramach produktów OPTIMA COMFORT i OPTIMA DIRECT - poprzez określanie maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu ustalanych w ten sposób, że w całkowitej kwocie kredytu, oprócz udostępnionej i przekazanej konsumentowi do dyspozycji kwoty pożyczki, uwzględniano także kwotę skredytowanej prowizji – co wypełnia przesłanki nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym i godzi w zbiorowe interesy konsumentów, a tym samym stanowi praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Prezes UOKiK stwierdził zaniechanie stosowania tej praktyki.
Decyzja Prezesa Urzędu nr RGD-5/2019 z dnia 14 października 2019 r. dostępna jest pod adresem www.uokik.gov.pl”.*

w następujący sposób:

- [1] czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB #000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB #ffffff),
- [2] tekst powyższego oświadczenia wyjustowany,

- [3] czcionką pogrubioną (bold) fragment: „**OPTIMA Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku informuje, że stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na nieobniżaniu, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie pożyczki OPTIMA NOVA 2.0, całkowitego kosztu kredytu o odpowiednią wartość pobranej opłaty przygotowawczej przypadającej na spłacaną wcześniej część kwoty kredytu**”,
- [4] w górnej części strony głównej domeny www.optima.pl i na każdej innej stronie internetowej przedsiębiorcy zastępującej tę stronę w przyszłości, bez możliwości zamknięcia informacji przez użytkownika; oświadczenie ma być widoczne przez cały czas, gdy użytkownik jest na stronie (oświadczenie nie może przybrać formy np. rotacyjnego banera czy slajdera),
- [5] czcionka powinna odpowiadać wielkości czcionki zwyczajowo używanej na ww. stronie internetowej, tekst umieszczony w ramce, o rozmiarze takim, aby była ona w całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie, z uwzględnieniem marginesu 2,5 cm z każdej strony,
- [6] fragment: „*Decyzja Prezesa Urzędu nr RGD-5/2019*” będzie stanowić hipertączę prowadzące do strony internetowej https://decyzje.uokik.gov.pl/bp/dec_presz.nsf;

- 2) przekazanie pisma za pośrednictwem przedstawicieli Przedsiębiorcy albo listem poleconym w terminie miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji każdemu konsumentowi, który w okresie od 16 maja 2016 r. do dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji przed terminem (przed zakończeniem umowy) spłacił pożyczkę zawartą z OPTIMA Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku, następującej informacji:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu 14 października 2019 r. nr RGD. 5/2019 OPTIMA Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku informuje, że stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na nieobniżaniu, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie pożyczki OPTIMA NOVA 2.0, całkowitego kosztu kredytu o odpowiednią wartość pobranej opłaty przygotowawczej przypadającej na spłacaną wcześniej część kwoty kredytu, co jest niezgodne z art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 993 ze zm.) oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w związku z wcześniejszą spłatą przez Panią/Pana pożyczki w celu odzyskania nadpłaconej kwoty istnieje możliwość złożenia reklamacji wraz z podaniem numeru rachunku. Reklamację należy przestać pocztą na adres:[Przedsiębiorca uzupełni adres] lub drogą mailową na adres: [Przedsiębiorca uzupełni adres mailowy]”.

- 3) dokonanie zwrotu - w ramach przysporzenia konsumenckiego - części opłaty przygotowawczej, proporcjonalnie do okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy pożyczki w związku z jej wcześniejszą spłatą, konsumentom, którzy w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji spłacili pożyczkę w terminie wcześniejszym niż przewidziany w umowie i złożą reklamację, o której mowa w pkt VI.2) niniejszej decyzji. Ww. zwrotu OPTIMA Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku dokona w terminie 30 (trzydziestu) dni od złożenia reklamacji na numer rachunku bankowego wskazany w reklamacji.

VII. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2096 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy z dnia

16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2019 r. poz. 369 ze zmianami), po przeprowadzeniu postępowania wszczętego z urzędu przeciwko przedsiębiorcy OPTIMA Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku - w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - umarza się postępowanie w sprawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na powodowaniu nieuzasadnionego wzrostu zadłużenia pożyczkobiorców, którym oferowano pożyczki w ramach produktu POŻYCZKA REFINANSUJĄCA – poprzez określanie maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, ustalanych w ten sposób, że w całkowitej kwocie kredytu oprócz udostępnionej i przekazanej konsumentowi do dyspozycji kwoty pożyczki uwzględniano także kwotę skredytowanej prowizji, co mogło wypełniać przesłanki nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz. U. z 2017 r., poz. 2070) i godzić w zbiorowe interesy konsumentów, a tym samym stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2019 r., poz. 369).

UZASADNIENIE

- [1] Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej: Prezesem Urzędu lub Prezesem UOKiK), na podstawie art. 48 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2019 r. poz. 369) (zwanej dalej także: uokik), na skutek otrzymanych skarg konsumenckich, podjął działania wyjaśniające, w tym przeprowadził postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy przy oferowaniu konsumentom produktów finansowych/kredytów konsumenckich przez OPTIMA Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku (zwana dalej również: OPTIMA, Spółka, Przedsiębiorca lub Kredytodawca, Pożyczkodawca) nie doszło do naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów lub innych ustaw chroniących interesy konsumentów.
- [2] W trakcie podjętych działań Prezes Urzędu uzyskał m.in. wzorce umowne, stosowane przez Przedsiębiorcę w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 7 sierpnia 2017 r. [k.7-117] W oparciu o uzyskane dowody ustalono, że w tym czasie Przedsiębiorca stosował 22 wzorce umowne, przy czym data 7 sierpnia 2017 r. jest datą udzielania informacji i przekazania dokumentów. Niektóre z przekazanych wzorców obowiązywały, aż do czasu zakończenia przez Przedsiębiorcę działalności polegającej na udzielaniu kredytów konsumenckich (to jest do 8 grudnia 2017 r.), i tak np. wzorce dla produktu:
- OPTIMA COMFORT (wzór 8) - obowiązywały od 8 marca do 24 grudnia 2016 r.,
 - OPTIMA DIRECT (wzór 9) - obowiązywały od 8 marca do 31 grudnia 2016 r.,
 - POŻYCZKA REFINANSUJĄCA (wzór 22) - obowiązywały od 7 czerwca do 31 grudnia 2016 r.,
 - OPTIMA NOVA 2.0 (wzór 21) - obowiązywały od 1 grudnia 2016 do zakończenia ww. działalności spółki.
- Dodatkowo, Prezes Urzędu otrzymał również wybrane, zanonimizowane umowy zawarte z konsumentami w okresie od 8 marca 2016 r. do 31 grudnia 2016 r., przy wykorzystaniu przekazanych wzorców umownych [k.120-241].
- [3] Wyniki analizy dowodów uzyskanych w toku postępowania wyjaśniającego wykazały, że działania Przedsiębiorcy mogły naruszać obowiązujące prawo, stać w sprzeczności z dobrymi obyczajami i - w konsekwencji - stanowić przejawy naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. Prezes Urzędu ustalił bowiem, że w wypadku pożyczek oferowanych w produktach OPTIMA COMFORT, OPTIMA DIRECT oraz POŻYCZKA REFINANSUJĄCA określania maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu dokonywano przy uwzględnianiu w całkowitej kwocie kredytu również

skredytowanych kosztów/prowizji, co skutkowało wzrostem zadłużenia pożyczkobiorcy z tytułu zawartej umowy kredytu.

[4] Prezes Urzędu ustalił także, że w związku z zawartą umową dotyczącą produktu OPTIMA NOVA 2.0 pożyczkobiorca ponosił następujące koszty w postaci odsetek, comiesięcznej prowizji oraz opłaty przygotowawczej. W wypadku wcześniejszej spłaty pożyczki Spółka nie dokonywała jednak stosownego obniżenia całkowitego kosztu kredytu i nie zwracała części środków pobranych tytułem opłaty przygotowawczej.

[5] W związku z dokonanyimi ustaleniami, Prezes Urzędu zdecydował o wszczęciu postępowania w sprawie naruszenia przez przedsiębiorcę zbiorowych interesów konsumentów.

Postanowieniem nr 27 z dnia 22 maja 2018 r. postawiono spółce zarzuty naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez stosowanie następujących praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na:

1) powodowaniu nieuzasadnionego wzrostu zadłużenia pożyczkobiorców – którym oferowano pożyczki w ramach produktów OPTIMA COMFORT, OPTIMA DIRECT oraz POŻYCZKA REFINANSUJĄCA – poprzez określanie maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, ustalanych w ten sposób, że w całkowitej kwocie kredytu, oprócz udostępnionej i przekazanej konsumentowi do dyspozycji kwoty pożyczki, uwzględniano także kwotę skredytowanej prowizji, co może wypełniać przesłanki nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. z 2017 r. poz. 2070) (zwana dalej również: upnpr) i godzić w zbiorowe interesy konsumentów, a tym samym stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 uokik,

2) nieobniżaniu, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie pożyczki OPTIMA NOVA 2.0, całkowitego kosztu kredytu, o odpowiednią wartość pobranej opłaty przygotowawczej, przypadającej na spłacaną wcześniej część kwoty kredytu, co narusza art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2019 r. poz. 1083) (zwana dalej również: ukk), co może godzić w zbiorowe interesy konsumentów, a tym samym stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 uokik.

[6] Pismem z dnia 28 czerwca 2018 r. Przedsiębiorca ustosunkował się do postawionych zarzutów, podważając ich zasadność.

Spółka oświadczyła, że brak jest podstaw do formułowania zarzutów, iż jej działania wypełniają przesłanki nieuczciwej praktyki rynkowej oraz naruszają przepisy ustawy o kredycie konsumenckim [k.247-272].

W zakresie **pierwszego zarzutu**, dotyczącego nieuczciwej praktyki rynkowej związanej z uwzględnianiem w całkowitej kwocie kredytu - w ramach produktów OPTIMA COMFORT, OPTIMA DIRECT oraz POŻYCZKA REFINANSUJĄCA - oprócz udostępnionej i przekazanej konsumentowi do dyspozycji kwoty pożyczki także kwotę skredytowanej prowizji przedsiębiorca wskazał, że w wypadku produktu POŻYCZKA REFINANSUJĄCA był on oferowany w okresie od 9 czerwca 2016 r. do 30 grudnia 2016 r. i dedykowany wyłącznie pożyczkobiorcom OPTIMA, którzy opóźniali się ze spłatą zadłużenia a ich umowy pożyczkowe zostały wypowiedziane. Jedynym kosztem tej pożyczki była prowizja, w określonej wysokości, tj.:

- dla pożyczek o okresie kredytowania 5 miesięcy - ...% całkowitej kwoty kredytu,
- dla pożyczek o okresie kredytowania 7 miesięcy - ...% całkowitej kwoty kredytu,
- dla pożyczek o okresie kredytowania 9 miesięcy - ...% całkowitej kwoty kredytu,
- dla pożyczek o okresie kredytowania 11 miesięcy - ...% całkowitej kwoty kredytu,
- dla pożyczek o okresie kredytowania 13 miesięcy - ..% całkowitej kwoty kredytu,
- dla pożyczek o okresie kredytowania 15 miesięcy - ...% całkowitej kwoty kredytu,
- dla pożyczek o okresie kredytowania 17 miesięcy - ...% całkowitej kwoty kredytu.

Jednocześnie, jak wskazała Spółka, podstawą obliczenia prowizji była kwota pożyczki do wypłaty, nie zaś kwota stanowiąca sumę pożyczki do wypłaty i skredytowanych kosztów.

Natomiast, w wypadku produktów OPTIMA COMFORT i OPTIMA DIRECT Spółka wyjaśniła m.in., że kredytowanie kosztów pożyczki „z góry” było rozwiązaniem stosowanym, nie tylko w ww. ale we wszystkich produktach oferowanych przez OPTIMA, od początku jej działalności. W okresie gdy produkty były oferowane, przepisy ustawy o kredycie konsumenckim nie wyłączały z definicji całkowitej kwoty kredytu skredytowanych kosztów. Dopiero od wejścia w życie zmiany ustawy o kredycie konsumenckim, tj. od 22 lipca 2017 r., w celu wyliczenia limitu kosztów pozaodsetkowych koniecznym było odejmowanie od całkowitej kwoty kredytu tej części środków, które zostaną przeznaczone na opłacenie kosztów.

W ocenie spółki, konsumenci/kredytobiorcy nie byli także w żaden sposób wprowadzani w błąd, bowiem procedura udzielania pożyczek, jak i dokumenty prezentowane pożyczkobiorcom gwarantowały pełne zrozumienie ich treści. Zapłata kosztów, w wyniku „potrącenia” środków z kwoty udzielonego kredytu była zrozumiała i akceptowana przez klientów spółki.

W odniesieniu do drugiego zarzutu, dotyczącego nieobniżania, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie pożyczki OPTIMA NOVA 2.0, całkowitego kosztu kredytu, o odpowiednią wartość pobranej opłaty przygotowawczej, przypadającej na spłacaną wcześniej część kwoty kredytu, co narusza art. 49 ust. 1 i 2 ustawy o kredycie konsumenckim Spółka wyjaśniła, że kredytobiorcy, w związku z zawartą umową pożyczki, byli zobowiązani do ponoszenia następujących kosztów: opłaty przygotowawczej, comiesięcznej prowizji oraz odsetek.

Z uwagi na fakt, iż zarówno prowizja, jak i odsetki były rozliczane w trakcie obowiązywania umowy, wcześniejsza spłata powodowała odpowiednie ich obniżenie. Natomiast opłata przygotowawcza odzwierciedlała koszty ponoszone przez OPTIMA wyłącznie na etapie udzielania pożyczki, które w żaden sposób nie były związane z okresem po wypłacie pożyczki, dlatego nie podlegała obniżeniu w wypadku wcześniejszej spłaty zobowiązania.

Jak wyjaśniła Spółka, opłata przygotowawcza służyła do pokrycia kosztów m.in. weryfikacji tożsamości pożyczkobiorcy, badania jego zdolności kredytowej, czynności pośredników i sprzedawców, czy czynności zmierzające do pozyskania pożyczkobiorcy (akcje marketingowe, reklamy itp.). Przedsiębiorca przedstawił również przykładowe zestawienia kosztów poniesionych w roku 2017 i wyliczony, uśredniony koszt podjętych działań weryfikacyjnych, przypadający na jedną umowę produktu OPTIMA NOVA 2.0, wynoszący ... zł. Spółka podkreśliła, iż koszt ten przewyższa najwyższą opłatę przygotowawczą, pobieraną w wypadku pożyczki w wysokości przekraczającej ... zł, przy czym średnia pożyczka w ww. produkcie mieściła się w przedziale ... zł, a opłata przygotowawcza wynosiła wówczas... zł.

Zdaniem spółki art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim wyróżnia koszty dotyczące okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy (koszty zależne od czasu obowiązywania umowy) oraz koszty, które nie dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy (koszty niezależne od czasu obowiązywania umowy). O ile koszty zależne od czasu obowiązywania umowy powinny zostać obniżone, w razie wcześniejszej spłaty, to koszty które nie dotyczą okresu skracanego nie podlegają tej regulacji.

- [7] Niezależnie od stanowiska w sprawie zarzutów Przedsiębiorca poinformował, iż od 8 grudnia 2017 r. nie prowadzi działalności w zakresie udzielenia pożyczek, zarówno kredytów konsumenckich, jaki i dla podmiotów gospodarczych i nie zamierza wznowić tej działalności w najbliższej przyszłości. [k.254]

Ponadto, zgodnie z udzielonymi informacjami na dzień 27 sierpnia 2018 r. było w trakcie wykonywania umów pożyczek, przy czym ok. ...% to umowy, których okres obowiązywania nie upłynął natomiast ...% to umowy, które z powodu braku spłaty lub znacznych opóźnień w spłacie znajdują się na etapie windykacji. [k.274].

Pismem z dnia 29 maja 2019 r. Spółka skorygowała, że w wypadku produktu OPTIMA NOWA 2.0, na dzień udzielenia informacji, ok. ... umów jest w trakcie wykonywania, z tego ... umów jest regularnie spłacana, a wobec ... umów prowadzone są działania windykacyjne.

- [8] OPTIMA wyraziła również wolę zobowiązania się do usunięcia skutków uprawdopodobnionych naruszeń oraz przedstawiła wstępną koncepcję tego zobowiązania, jednak ostatecznie, z uwagi na brak akceptacji przedstawionej koncepcji przez Prezesa UOKiK, pismem z dnia 21 listopada 2018 r. oświadczenie o zamiarze podjęcia zobowiązania w trybie art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zostało przez przedsiębiorcę wycofane. [k.281]
- [9] Pismem z dnia 17 maja 2019 r. Prezes Urzędu przedstawił spółce szczegółowe uzasadnienie zarzutów (dalej: „SUZ”), umożliwiając Przedsiębiorcy, przed wydaniem decyzji, ustosunkowanie się do ustaleń faktycznych i ich oceny prawnej.
- [10] W związku z przedstawionym SUZ, OPTIMA, pismem z dnia 4 czerwca 2019 r., ponownie przedstawiła stanowisko co do postawionych zarzutów.
- [11] W odniesieniu do **pierwszego zarzutu** Spółka wskazała, że opis stanu faktycznego dotyczy przede wszystkim uwzględnienia w całkowitej kwocie kredytu także skredytowanych kosztów prowizji tymczasem zarzut dotyczy powodowania nieuzasadnionego wzrostu zadłużenia pożyczkobiorców. Zdaniem OPTIMA przedstawiony stan faktyczny sprawy nie zawiera oceny wysokości kosztów, w tym pozaodsetkowych, w kontekście nieprzekraczania dopuszczonego prawem limitu, określonego zgodnie z ustawą o kredycie konsumenckim, w brzmieniu obowiązującym w okresie od 11 marca 2016 r. do 22 lipca 2017 r.
- [12] Spółka wyjaśniła również, że przedstawione w piśmie z dnia 28 czerwca 2018 r. dane dotyczące produktu POŻYCZKA REFINANSUJĄCA zostały przedstawione jedynie informacyjnie. Natomiast w wypadku tego produktu koszty pożyczki również wchodziły w skład całkowitej kwoty pożyczki.
- [13] OPTIMA wskazała także, że zawarcie Aneksu¹ w produktach: OPTIMA COMFORT, OPTIMA DIRECT i POŻYCZKA REFINANSUJĄCA, nie miało charakteru obligatoryjnego. Produkty te były oferowane również w kanale dystrybucji pożyczek przez pośredników finansowych, którzy zwyczajowo oferują klientom produkty różnych pożyczkodawców. Klient dokonując wyboru oferty OPTIMA przedstawionej przez pośrednika, nie miał obowiązku zawarcia Aneksu.
- [14] Zdaniem Przedsiębiorcy przepisy ustawy o kredycie konsumenckim obowiązujące w okresie od 11 marca 2016 r. do 22 lipca 2017 r. nie zabraniały ustalania wysokości maksymalnych, pozaodsetkowych kosztów przy uwzględnieniu w kwocie kredytu również skredytowanych kosztów, skoro więc przepisy ustawowe nie wprowadziły takiego zakazu, działania Przedsiębiorcy w tym zakresie nie mogą być kwalifikowane jako bezprawne. OPTIMA podkreśliła, że dopiero zmiana przepisów ustawy o kredycie konsumenckim, obowiązująca od 22 lipca 2017 r. wprowadza ograniczenie co do wyłączenia skredytowanych kosztów z całkowitej kwoty kredytu.
- [15] OPTIMA podniosła również, że wskazane w SUZ orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Warszawie, wydane w sprawie o sygnaturze VI ACa 560/16 a dotyczące działalności spółki, zapadło 15 lutego 2017 r., w tym czasie Spółka nie ofertowała już przedmiotowych produktów.

¹ Zgodnie z treścią Aneksu pożyczkobiorca wyrażał zgodę na sfinansowanie zapłaty kwoty prowizji z całkowitej kwoty pożyczki a Spółka dokonywała stosownego potrącenia.

Także, przywołany w SUZ wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) o sygnaturze C-377/14 nie rozstrzyga kwestii limitowania kosztów kredytu ale dotyczy obowiązku informacyjnego i liczenia RRSO.

- [16] W swym stanowisku Spółka zakwestionowała również możliwość kwalifikowania jej działań jako nieuczciwej praktyki rynkowej, bowiem aby dane działanie było tego rodzaju praktyką koniecznym jest wykazanie spełnienia zarówno przesłanki sprzeczności z dobrymi obyczajami, jak i zniekształcenia zachowania rynkowego przeciętnego konsumenta w sposób istotny.
Jeżeli więc klienci OPTIMA/pożyczkobiorcy byli informowani o fakcie zapłaty kosztów w wyniku ich potrącenia z kwoty kredytu do wypłaty to ta czynność nie mogła zniekształcić ich zachowania.
- [17] Spółka nie zgodziła się również z kwalifikacją postępowania jako sprawy o charakterze publicznym, dotyczącej ochrony interesów konsumentów, w tym dotychczasowych oraz przyszłych klientów kredytodawcy, bowiem z uwagi na zaniechanie działalności finansowej przez spółkę żaden konsument nie zostanie w przyszłości jej klientem.
- [18] Odnosząc się do **drugiego zarzutu** Spółka podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko, iż opłata przygotowawcza stanowiła wynagrodzenie z tytułu czynności związanych z udzieleniem pożyczki, stąd koszt ten nie był rekalkulowany w wypadku wcześniejszej spłaty.
Jednocześnie, zdaniem Przedsiębiorcy, wątpliwości interpretacyjne dotyczące art. 49 ust. 1 ukk wykluczają możliwość przypisania umyślności działania spółki, w zakresie ww. zarzutu.
- [19] Prezes UOKiK zawiadomił spółkę o zakończeniu postępowania dowodowego w przedmiotowej sprawie oraz o możliwości zapoznania się z aktami sprawy, pismem z dnia 20 września 2019 r. Spółka skorzystała z przysługującego jej uprawnienia.

PREZES URZĘDU USTALIŁ I ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:

- [20] OPTIMA Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku jest spółką prawa handlowego wpisaną do Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS:0000355315. Spółka jest również wpisana - pod nr RIP00059 - do rejestru instytucji pożyczkowych, prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego.
Jak wynika z dokonanych ustaleń, OPTIMA, do dnia 7 grudnia 2017 r. oferowała kredyty konsumenckie za pośrednictwem Internetu, telefonicznie lub przy współpracy z pośrednikami finansowymi, działającymi w różnych miejscowościach w kraju [k.7-10].

Interes publiczny:

- [21] Podstawowym warunkiem koniecznym do uruchomienia procedur i zastosowania instrumentów określonych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów jest zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorcy - naruszające przepisy tej ustawy - stanowią potencjalne zagrożenie dla interesu publicznego. Stosownie bowiem do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zasadniczym jej celem jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Interpretacja pojęcia interesu publicznoprawnego, wymaga odniesienia do ukształtowanego w tym zakresie orzecznictwa, zgodnie z którym naruszenie interesu publicznoprawnego ma miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z przepisami prawa dotknięty został „szerszy krąg uczestników rynku”, a także, gdy działania te wywołują na rynku inne niekorzystne zjawiska (por. wyrok Sądu Najwyższego, III SK 40/07, z dnia 5 czerwca 2008 r.). W przedmiotowym aspekcie, warunkiem koniecznym do zastosowania ustawy jest, aby

- działanie przedsiębiorcy, któremu zarzucono naruszenie jej przepisów, stanowiło potencjalne zagrożenie interesu publicznego, nie zaś jednostki lub grupy.
- [22] Przedmiotowe postępowanie dotyczy działań pożyczkodawcy OPTIMA, które dotyczyć mogą nieograniczonego kręgu adresatów, posiadających status konsumentów. W ocenie Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy byli, są lub mogą być klientami spółki. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów, co oznacza, iż każde naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. Interes publicznoprawny zawiera się w związku z tym w ochronie praw konsumentów, do których spółki kierują swoje oferty. Ochrona konsumentów podejmowana w trybie postępowania przed Prezesem Urzędu nie dotyczy więc interesów poszczególnych osób, których sprawy miałyby charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, ale szerszego kręgu konsumentów, których dotyczą bezpośrednio działania spółki, i których sytuacja jest w tym zakresie podobna. Zatem w rozpatrywanej sprawie uzasadnione było podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.
- Wprawdzie przedsiębiorca oświadczył, iż z dniem 8 grudnia 2017 r. zaprzestał udzielania pożyczek i nie ma w planach podjęcia tej działalności w przyszłości jednak nadal jest wpisany zarówno do KRS jak i do rejestru instytucji pożyczkowych, prowadzonego przez KNF, co zdaniem Prezesa Urzędu powoduje, że nie może całkowicie wykluczyć, iż w przyszłości przedsiębiorca nie będzie oferował kredytów konsumenckich.
- W tym stanie rzeczy przyjęć należy, iż do oceny stanu faktycznego niniejszej sprawy zastosowanie mają przepisy ww. ustawy, a dotyczące jej postępowanie jest prowadzone w interesie publicznym.

Status przedsiębiorcy:

- [23] Zgodnie z art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zw. z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2018 r. poz. 646 zm.) za przedsiębiorcę uznaje się osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niebędącą osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą. Zgodnie natomiast z art. 3 tej ustawy działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły.
- W przedmiotowej sprawie stroną postępowania jest przedsiębiorcą prowadzącym we własnym imieniu działalność gospodarczą w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, będąca osobą prawną, wpisaną do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego. Tym samym OPTIMA przy wykonywaniu działalności gospodarczej podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów, a jej działania mogą podlegać ocenie w aspekcie naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Sprzeczność zachowania przedsiębiorcy z prawem lub dobrymi obyczajami:

- [24] Na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów sankcjonowane jest zachowanie przedsiębiorcy sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami. Sprzeczność z prawem działania lub zaniechania przedsiębiorcy może być ujmowana jako zachowanie niezgodne z obowiązującymi przepisami prawa stanowionego. Dobre obyczaje natomiast pozostają klauzulą generalną, która podlega konkretyzacji na okoliczność danego stanu faktycznego. Naruszenie przez przedsiębiorcę przepisów prawa stanowionego lub dobrych obyczajów jest jednocześnie wyrazem naruszenia obowiązującego porządku prawnego, który obejmuje zarówno nakazy i zakazy wynikające z norm prawa powszechnie obowiązującego, jak i nakazy i zakazy wynikające z dobrych obyczajów, określających zasady współżycia społecznego.

[25] Ustawodawca w art. 24 ust. 2 uokik nie wskazuje precyzyjnie jakiego rodzaju zachowanie przedsiębiorcy stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Dla stwierdzenia naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o którym mowa w art. 24 ust. 1 uokik wystarczy wykazanie sprzeczności zachowania przedsiębiorcy z prawem lub dobrymi obyczajami. W rozpatrywanej sprawie, przedmiotem rozstrzygnięcia Prezesa Urzędu jest udowodnienie, że w ustalonym stanie faktycznym OPTIMA dopuściła się działań bezprawnych, związanych z naruszeniem przepisów ustawy o kredycie konsumenckim, co w konsekwencji wypełnia przesłanki art. 24 ust. 2 uokik, jak również, iż działania przedsiębiorcy prowadzą do przekroczenia zakazu ustanowionego w art. 4 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, co z kolei narusza przepis art. 24 ust. 2 pkt 3 uokik.

Ad pkt I. sentencji decyzji:

[26] W postępowaniu poprzedzającym wydanie przedmiotowej decyzji, Prezes Urzędu zakwestionował działania spółki polegające na powodowaniu nieuzasadnionego wzrostu zadłużenia pożyczkobiorców, którym oferowano pożyczki w ramach produktów OPTIMA COMFORT, OPTIMA DIRECT, poprzez określanie maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, ustalanych w ten sposób, że w całkowitej kwocie kredytu, oprócz udostępnionej i przekazanej konsumentowi do dyspozycji kwoty pożyczki, uwzględniano także kwotę skredytowanej prowizji, co może wypełniać przesłanki nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym i godzić w zbiorowe interesy konsumentów, a tym samym stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Na podstawie art. 7 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1357), z dniem 11 marca 2016 r., w przepisach ustawy o kredycie konsumenckim po art. 36, wprowadzono przepisy art. 36a-36d, które przewidują m.in., że w umowach o kredyt konsumencki pozaodsetkowe koszty kredytu nie mogą być wyższe niż ich maksymalna wysokość, ustalana wg. wzoru:

$$MPKK \leq (K \times 25\%) + (K \times n / R \times 30\%)$$

w którym poszczególne symbole oznaczają:

MPKK - maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu,

K - całkowitą kwotę kredytu,

n - okres spłaty wyrażony w dniach,

R - liczbę dni w roku.

Pozaodsetkowe koszty kredytu, w całym okresie kredytowania nie mogą być także wyższe od całkowitej kwoty kredytu.

Jednocześnie, zgodnie z definicjami zawartymi w art. 5 ustawy o kredycie konsumenckim, w wersji obowiązującej również w czasie, którego dotyczy rozpatrywana sprawa tj. w okresie od 8 marca do 31 grudnia 2016 r.:

- **całkowity koszt kredytu** - obejmuje wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, w szczególności odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane kredytodawcy;
- **pozaodsetkowe koszty kredytu** - to wszystkie koszty, które konsument ponosi w związku z umową o kredyt konsumencki, z wyłączeniem odsetek;
- **całkowita kwota kredytu** - to suma wszystkich środków pieniężnych, które

- kredytodawca udostępnia konsumentowi na podstawie umowy o kredyt;²
- **całkowiłą kwotę do zapłaty** stanowi sumę całkowitego kosztu kredytu i całkowitej kwoty kredytu.

W okresie od 8 marca 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. Przedsiębiorca oferował konsumentom następujące produkty:

- 1) OPTIMA COMFORT (przy wykorzystaniu w sprzedaży w terenie wzorca oznaczonego ...);
- 2) OPTIMA DIRECT (przy wykorzystaniu w sprzedaży w terenie wzorca oznaczonego ...);
- 3) OPTIMA DIRECT (przy wykorzystaniu w sprzedaży w sieci placówek własnych spółki wzorca oznaczonego ...);
- 4) OPTIMA DIRECT (przy wykorzystaniu w sprzedaży przez pośredników wzorca oznaczonego ...);
- 5) POŻYCZKA REFINANSUJĄCA (przy wykorzystaniu w sprzedaży w terenie wzorca oznaczonego ...).

Jak wyjaśnił Przedsiębiorca ww. produkty zostały wprowadzone w następstwie zmiany przepisów ustawy o kredycie konsumenckim i w związku z wprowadzeniem przepisu określającego maksymalny próg pozaodsetkowych kosztów kredytu.

Pożyczki w produktach OPTIMA COMFORT, OPTIMA DIRECT oraz POŻYCZKA REFINANSUJĄCA nie były oprocentowane. Jedynym kosztem jaki ponosił pożyczkobiorca w związku z pożyczką była prowizja określona w umowie i pobierana w dniu jej zawarcia.

Jak wskazała Spółka, prowizja stanowiła jej wynagrodzenie z następujących tytułów:...

Do każdej umowy pożyczki w produktach OPTIMA COMFORT, OPTIMA DIRECT oraz POŻYCZKA REFINANSUJĄCA dołączany był formularz F-10, zawierający Wniosek klienta o dokonanie potrącenia kwoty prowizji z wypłacanej całkowitej kwoty pożyczki oraz Aneks, który był integralną częścią umowy. Zgodnie z treścią Aneksu pożyczkobiorca wyrażał zgodę na sfinansowanie zapłaty kwoty prowizji z całkowitej kwoty pożyczki a Spółka dokonywała stosownego potrącenia. Jednocześnie, w § 3 Aneksu strony określały pozostałą kwotę do spłaty pożyczki oraz ustalały, że z chwilą dokonania potrącenia doszło także do udostępnienia pożyczkodawcy kwoty należnej z tytułu udzielonej pożyczki, w wysokości równej kwocie prowizji. Zawarcie Aneksu nie należało do swobodnego uznania/wyboru kredytobiorcy, ale było warunkiem koniecznym do uzyskania pożyczki.

Przykład systemu udzielania pożyczek przez OPTIMA zawiera przedstawione niżej zestawienie danych umowy pożyczki OPTIMA DIRECT, zawartej w dniu ... i ich analiza³.

Parametry pożyczki	Wartości	Uwagi
Całkowita Kwota do Zapłaty [zł]	5.273,60	§ 2.6 umowy 3.436,80 + 1.836,80 = 5.273,60*
Całkowita Kwota Pożyczki [zł]	3.436,80	§ 2.1 umowy
Całkowity Koszt Pożyczki [zł] - Prowizja [zł]	1.836,80	§ 2.2. umowy. Pobierana w całości w dniu zawarcia umowy, stanowi 53,45% Całkowitej Kwoty Pożyczki
Kwota pożyczki wypłacona [zł]	1.600,00	§ 3 aneks nr 1 3.436,80 - 1.836,80 = 1.600,00

² Zgodnie z wyrokiem TSUE C- 377/14 całkowita kwota kredytu nie może uwzględniać kredytowanych kosztów kredytu. Podobne stanowisko wyraził również Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku VI ACa 560/16.

³ Umowa stanowi załącznik nr 6 do pisma spółki z dnia 28.02.17, w sprawie RGD. 643-1/17.

		Kwota skredytowanych kosztów (provizja) potrącanych z kwoty pożyczki przewyższa kwotę kredytu faktycznie udzielonego/wypłaconego pożyczkobiorcy.
Odsetki [zł]	0,00	nieoprocentowana
Rata [zł]/m-c	286,40	286,40 x 12 = 3.436,80 Całkowity koszt pożyczki 1.836,80 + wypłacona kwota pożyczki 1.600,00 zł = 3.436,80
Inne koszty/ubezpieczenie [zł]	-	
Oprocentowanie [%]	0,00	
RRSO [%]	399,99	
Ilość rat [m-cy]	12	
Pozaadsetkowe koszty pożyczki PKK [zł]	1.836,80	Wartość Provizji
MPKK-1 [zł]	1.890,14	Obliczenie dokonane dla Całkowitej Kwoty Kredytu, określonej w umowie.
MPKK-2 [zł]	879,95	Obliczenie dokonane dla Kwoty pożyczki faktycznie wypłaconej.

* całkowita kwota do zapłaty stanowi sumę całkowitej kwoty pożyczki oraz całkowitego kosztu pożyczki jednak faktyczne zobowiązane konsumenta w związku z zawartą umową - na co wskazuje ilość i wysokość określonych rat spłaty - stanowiło sumę całkowitego kosztu pożyczki oraz kwoty pożyczki do wypłaty.

Poniżej przedstawiono wysokość maksymalnych pozaodsetkowych kosztów kredytu (MPKK), obliczonych dla całkowitej kwoty kredytu określonej w umowie (MPKK-1) oraz ustalonych w oparciu o kwotę kredytu wypłaconą kredytobiorcy (MPKK-2).

MPKK - 1 = $(3.436,80 \times 25\%) + (3.436,80 \times 364,9999/365 \times 30\%) = 859,20 + 1.030,94 = 1.890,14$ zł

Wartość faktycznie ustalonej i pobranej prowizji (1.836,80 zł) była niższa od MPKK - 1.

MPKK - 2 = $(1.600 \text{ zł} \times 25\%) + (1600 \text{ zł} \times 364,9999/365 \times 30\%) = 400,00 + 479,95 = 879,95$ zł

Wartość faktycznie ustalonej i pobranej prowizji (1.836,80 zł) jest wyższa niż MPKK-2.

Gdyby należna spółce prowizja została ustalona w oparciu o wartość pożyczki faktycznie wypłaconej, to MPKK wyniosłaby 879,95 zł, a całość zobowiązania pożyczkobiorcy, stanowiącego sumę kwoty udzielonej pożyczki (1.600 zł) i prowizji (879,95 zł) stanowiłaby co najwyżej wartość 2.479,95 zł, zamiast 3.436,80 zł (1.600 + 1836,80).

Co więcej zawiązywanie limitu kosztów skutkuje również tym, że całkowita kwota kredytu do wypłaty jest niższa, niż ustalone koszty, co może wskazywać, że kwota kosztów nie została ustalona należycie i w rzeczywistości przekraczała próg maksymalny, delimitowany przepisami ustawy.

Zdaniem Prezesa Urzędu opracowany i stosowany przez spółkę system udzielania pożyczek w ramach produktów OPTIMA COMFORT oraz OPTIMA DIRECT, prowadził do ustalania zawyżonych, pozaodsetkowych kosztów kredytu poprzez wyznaczenie maksymalnej ich wysokości w oparciu o wartości całkowitej kwoty kredytu, obejmującej nie tylko kwotę kredytu faktycznie wypłaconego klientowi, czyli kwotę pożyczki, którą zainteresowany był pożyczkobiorca, ale również kwotę całkowitych kosztów, obejmującą wartość prowizji, co w efekcie doprowadziło do zawyżenia zadłużenia konsumentów z tytułu zawartej umowy oraz co mogło w sposób istotny zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta, który nieświadomie

zawrze niekorzystną dla siebie umowę. Tym samym, w ocenie Prezesa Urzędu, działanie spółki wypełniało przesłanki nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym.

Nie jest w związku z tym relewantny argument spółki, że konsumenci/kredytobiorcy nie byli wprowadzani w błąd bowiem procedura udzielania pożyczek, jak i dokumenty prezentowane pożyczkobiorcom gwarantowały pełne zrozumienie ich treści a fakt zapłaty kosztów, w wyniku „potrącenia” środków z kwoty kredytu, był przez klientów znany i akceptowany. W ocenie Prezesa Urzędu samo zrozumienie przez konsumentów treści dokumentów nie oznacza, że działania przedsiębiorcy były uczciwe.

Prezes Urzędu ponownie podkreśla, że przedmiot zarzutu związany jest przede wszystkim z doprowadzeniem do wzrostu ogólnego zadłużenia konsumenta w związku z zawartą umową pożyczki poprzez ustalenie kwoty prowizji w oparciu o kwotę kredytu obejmującego także skredytowane koszty, zamiast w oparciu o kwotę kredytu faktycznie wypłaconego. Matematycznie, wyższa podstawa obliczenia kosztów ustalonych jako procent danej wartości daje większy wynik, a tym samym skutkuje większym obciążeniem konsumentów. System ustalenia przez spółkę kosztów z tytułu zawartej umowy skutkowało częstokroć tym, że część kosztowa kredytu przewyższała kwotę do wypłaty a takie działanie niewątpliwie nie może zostać uznane za zgodne z dobrym obyczajem.

Zauważyć również należy, że OPTIMA знаła stanowisko Prezesa Urzędu wyrażone w podobnej sprawie dotyczącej działalności spółki odnośnie tego, że wszystkie koszty związane z udzieleniem kredytu powinny zostać umieszczone jedynie w całkowitym koszcie kredytu, zamiast w całkowitej kwocie kredytu⁴. Stanowisko to zostało potwierdzone także wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 lutego 2017 r., sygn. akt VI ACa 560/16, w uzasadnieniu którego Sąd podniósł m.in.: *nie ulega wątpliwości, że powód [tu: Spółka OPTIMA] prezentował również błędną informację o całkowitej kwocie kredytu obliczonej przy założeniu, że powinna ona uwzględniać kredytowane koszty kredytu...koszty związane z udzieleniem kredytu nie mogą stanowić części „całkowitej kwoty kredytu” w rozumieniu art. 5 pkt 7 u.k.k. nawet wówczas, gdy kredytodawca udziela kredytu przeznczonego na poniesienie tych kosztów. W konsekwencji, całkowita kwota kredytu obejmuje jedynie tę kwotę, która została faktycznie oddana do swobodnej dyspozycji konsumenta.*

Reasumując, Prezes Urzędu stoi na stanowisku, że niezależnie od faktu kredytowania kosztów, ich wysokość w rozpatrywanej sprawie powinna być ustalona jedynie w oparciu o wielkość kredytu faktycznie wypłaconego kredytobiorcy/konsumentowi.

W tym miejscu warto także przywołać wyrok TSUE z dnia 21 kwietnia 2016 r. w sprawie C-377/14, że (...) *całkowita kwota kredytu w rozumieniu art. 3 lit. l) i art. 10 ust. 2 dyrektywy 2008/48 nie obejmuje żadnych kwot, których przeznaczeniem jest wywiązanie się ze zobowiązań podjętych w ramach odnośnej umowy o kredyt, takich jak koszty administracyjne, odsetki, opłata za udzielenie kredytu, czy wszystkie inne typy kosztów, które musi ponosić konsument (...).* W konkluzji tego orzeczenia TSUE stwierdza, że (...) *całkowita kwota kredytu i kwota wypłat określają całość kwot udostępnionych konsumentowi, co wyklucza kwoty powiązane przez kredytodawcę z pokryciem kosztów związanych przez kredytodawcę z udzieleniem odnośnego kredytu, które to kwoty nie są w rzeczywistości wypłacane konsumentowi*⁵.

Także zdaniem Prezesa Urzędu, jeżeli koszty kredytu są kredytowane, to powinny być uwzględniane jedynie po stronie całkowitego kosztu kredytu, w przeciwnym razie dojdzie do zafałszowania i błędnego ukazania proporcji pomiędzy kosztami a kwotą uzyskanego kredytu.

⁴ Por. decyzja nr RBG 10/2014, z dnia 22 maja 2014 r.

⁵ Pkt 91 wyroku TSUE z dnia 21 kwietnia 2016 r. w sprawie C-377/14.

Zgodnie z treścią art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców wobec konsumentów jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowania rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu.

Pojęcie dobrych obyczajów nie zostało w prawie zdefiniowane, ale podobnie jak zasady współżycia społecznego, jest przedmiotem wielu orzeczeń sądowych oraz opracowań doktryny⁶. Wskazuje się w nich, że dobre obyczaje to uczciwe zasady postępowania i ustalone zwyczaje w ujęciu etyczno-moralnym, a na ich treść składają się elementy etyczne i socjologiczne kształtowane przez oceny moralne i społeczne stanowiące uzupełnienie porządku prawnego.

W wyroku z dnia 16 stycznia 2013 r., w sprawie o sygn. akt XVII AmC 5406/11, Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, definiując pojęcie dobrych obyczajów wskazał, że *poprzez dobre obyczaje rozumiemy pewien powtarzalny wzorzec zachowań, który jest aprobowany przez daną społeczność lub grupę. Są to pozaprawne normy postępowania, którymi przedsiębiorcy winni się kierować. Ich treści nie da się określić w sposób wyczerpujący, ponieważ kształtowane są przez ludzkie postawy uwarunkowane zarówno przyjmowanymi wartościami moralnymi, jak i celami ekonomicznymi i związanymi z tymi praktykami życia gospodarczego. Wszystkie one podlegają zmianom w ślad za zmieniającymi się ideologiami politycznymi i społeczno-gospodarczymi oraz przewartościowaniami moralnymi. W szczególności zaś, dobre obyczaje to normy postępowania polecające nienadużywania w stosunku do słabszego uczestnika obrotu posiadanej przewagi ekonomicznej.*

Naruszenie dobrego obyczaju to naruszenie standardów przyzwoitości oraz zachowania niegodziwe w sensie moralnym i niewątpliwie takie cechy miało działanie, które prowadziło do zwiększenia zadłużenia konsumenta poprzez ustalenie wielkości kosztów w oparciu o kwotę kredytu powiększoną o skredytowane koszty, miast ustalenia kwoty kosztów jedynie w oparciu o wartość kredytu wypłaconego.

Takie działanie mogło również zniekształcić zachowanie rynkowe konsumenta, który nie mając wiedzy w jaki sposób zostaje ustalona kwota kosztów kredytu (określenie ich maksymalnego poziomu) mógł zdecydować o akceptacji propozycji zawarcia umowy, nawet jeśli w innych okolicznościach lub działając świadomie uznałby tę ofertę za niekorzystną.

Podkreślić także należy, że działania przedsiębiorcy naruszające dobre obyczaje godzą również w interesy przeciętnego konsumenta, którego przeciętność polega na tym, że z jednej strony można wymagać od niego pewnego stopnia wiedzy i orientacji w rzeczywistości, lecz z drugiej strony, nie można uznać, że jest to wiedza kompletna i profesjonalna i że konsument - mimo tej ogólnej orientacji w rzeczywistości - ma prawo pewnych rzeczy nie wiedzieć.

W przedmiotowej sprawie przyjąć należy, że - co do zasady - OPTIMA nie przeznaczając swoich produktów dla szczególnej, konkretnej osoby, czy zbiorowości osób, ale kierowała swoją ofertą do niedookreślonej grupy osób fizycznych, konsumentów, którzy zawierali umowę w celu bezpośrednio niezwiązanym z działalnością gospodarczą. Model przeciętnego konsumenta, w tej sprawie nie odnosi się więc do szczególnej grupy konsumentów, mającej określone cechy wspólne. Adresatem działań przedsiębiorcy była każda osoba, która była zainteresowana i mogła skorzystać z jego oferty. Są to więc konsumenci przeciętni, którzy wprawdzie potrafią zrozumieć kierowane do nich informacje oraz umieją podjąć - w oparciu o ten przekaz - świadomą decyzję co do oferty i produktów jednak zazwyczaj nie mają ani dostatecznej wiedzy specjalistycznej, ani też czasu, czy potrzeby aby weryfikować

⁶ Przykładowo wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 13 listopada 1991 r., I ACr 411/91, Wokanda 1992/4, J. Szwaja w: Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji - Komentarz, Warszawa 2000, str. 122-133, R. Stefanicki, Dobre obyczaje w prawie polskim, Przegląd Prawa Handlowego, 2002/5.

w sposób wnikliwy daną umowę i jej warunki. Dodatkowo, przeciętny konsument tj. każda osoba, która rozważa sfinansowanie swoich potrzeb kredytem, ma prawo przypuszczać, że jej kontrahent/kredytodawca, będący profesjonalistą przygotowując swoją ofertę będzie działał zgodnie z przepisami prawa i dobrymi obyczajami. Mieszczący się w tym modelu konsument korzysta z oferty przedsiębiorcy w dobrej wierze i oczekuje, że działania przedsiębiorcy będą sumienne i uczciwe.

Dodatkowo, odnosząc się do argumentów Przedsiębiorcy, przedstawionych po zapoznaniu się z SUZ, Prezes Urzędu wskazuje, jak niżej:

W odpowiedzi na SUZ OPTIMA podnosi, że przedstawiony przez Prezesa Urzędu stan faktyczny sprawy nie zawiera oceny wysokości kosztów, w tym pozaodsetkowych, w kontekście nieprzekraczania dopuszczonego prawem limitu, określonego zgodnie z ustawą o kredycie konsumenckim w brzmieniu obowiązującym w okresie od 11 marca 2016 r. do 22 lipca 2017 r.

Prezes Urzędu podkreśla w związku z tym, że istotą postawionego spółce zarzutu jest doprowadzenie do nieuzasadnionego wzrostu zadłużenia pożyczkobiorców, w związku z ustaleniem wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu w oparciu o kwotę kredytu obejmującą skredytowane koszty, miast w oparciu o kwotę kredytu rzeczywiście udzielonego pożyczkobiorcy. W ten sposób doszło do sztucznego zawyżenia poziomu kwoty kosztów, a tym samym i do zwiększenia zobowiązania konsumenta w związku z zawarciem umowy, co zostało wykazane.

OPTIMA wskazała także, że zawarcie Aneksu w produktach: OPTIMA COMFORT, OPTIMA DIRECT i POŻYCZKA REFINANSUJĄCA, nie miało charakteru obligatoryjnego. Zdaniem Prezesa Urzędu argument spółki nie ma znaczenia w kontekście stanu faktycznego, który wskazuje, że w wypadku każdej umowy w ww. produktach Aneks został zawarty. Założenie, że zawarcie przez klienta Aneksu było - w każdym wypadku - jego niezależną decyzją byłoby równoznaczne z przyjęciem, że w każdym wypadku pożyczkobiorca dokonał świadomego wyboru skorzystania z zawarcia Aneksu, chociaż w rzeczywistości wiązało się to z wyższymi kosztami pożyczki.

Również twierdzenie, że przepisy ustawy o kredycie konsumenckim, obowiązujące w okresie od 11 marca 2016 r. do 22 lipca 2017 r., nie zabraniały ustalania wysokości maksymalnych, pozaodsetkowych kosztów przy uwzględnieniu w kwocie kredytu również skredytowanych kosztów, w związku z czym działania przedsiębiorcy w tym zakresie nie mogą być kwalifikowane jako bezprawne, zdaniem Prezesa Urzędu jest bezzasadne. Praktyka spółki wskazuje, że działała ona z pełną premedytacją wykorzystując przepisy prawne w sposób zapewniający większe korzyści z tytułu zawartej umowy, kosztem jej klientów. W żadnym razie nie można uznać za zgodnego z dobrym obyczajem działania, które powodowało, że koszty kredytu przewyższały kwotę, którą klient otrzymał do swojej dyspozycji.

Co więcej, Spółka miała świadomość jak tego rodzaju działanie jest oceniane przez Prezesa Urzędu, jednak nie zmieniła swojej praktyki, aż do ostatecznego rozstrzygnięcia sprawy przez Sąd Apelacyjny w Warszawie (sygn. VI ACa 560/16).

Spółka twierdzi także, że skoro klienci OPTIMA/pożyczkobiorcy byli informowani o fakcie zapłaty kosztów w wyniku ich potrącenia z kwoty kredytu do wypłaty, to ta czynność nie mogła zniekształcić ich zachowania, tym samym kwestionuje możliwość kwalifikowania jej działań jako nieuczciwej praktyki rynkowej.

Zdaniem Prezesa Urzędu zniekształcenie zachowania konsumenta w tej sprawie nie wynikało z braku wiedzy nt. faktu potrącenia kosztów z kwoty pożyczki ale z braku wiedzy, że wysokość kosztów została zawyżona. Przeciętny konsument, zainteresowanym kredytem, nie ma ani dostatecznej wiedzy, ani też możliwości zweryfikowania, na etapie zawierania umowy, w jaki sposób wysokość kosztów jest

ustalana przez przedsiębiorcę. Oferta spółki, z uwagi na rezygnację z oprocentowania, mogła się wydawać bardziej atrakcyjna, niż była w rzeczywistości.

- [27] Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 24 ustawy, wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującą zaniechanie jej stosowania. Natomiast w myśl treści art. 27 uokik, w wypadku gdy przedsiębiorca zaprzestał stosowania danej praktyki, Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Ciężar udowodnienia okoliczności umożliwiających stwierdzenie zaniechania stosowania praktyki spoczywa jednak na przedsiębiorcy. Prezes Urzędu, uwzględniając wszystkie okoliczności sprawy, postanowił o uznaniu praktyki określonej w punkcie 1) postanowienia nr 27 z dnia 22 maja 2018 r., w wypadku produktów OPTIMA COMFORT i OPTIMA DIRECT za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdził zaniechanie jej stosowania, ostatecznie z dniem 1 stycznia 2017 r. Produkty te były bowiem oferowane, odpowiednio: OPTIMA COMFORT - do 24 grudnia 2016 r. a OPTIMA DIRECT - do końca grudnia 2016 r. Jednocześnie niemal wszystkie umowy zostały już wykonane, **stąd orzeczono jak w pkt I sentencji decyzji.**

Ad pkt II. sentencji decyzji:

- [28] Przedmiotem zarzutu z punktu 2) postanowienia nr 27 z dnia 22 maja 2018 r. jest stosowanie praktyki, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na nieobniżaniu, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie pożyczki OPTIMA NOVA 2.0, całkowitego kosztu kredytu o odpowiednią wartość pobranej opłaty przygotowawczej, przypadającej na spłacaną wcześniej część kwoty kredytu, co narusza art. 49 ust. 1 i 2 ustawy o kredycie konsumenckim i co może godzić w zbiorowe interesy konsumentów. W okresie od 1 grudnia 2016 r. do 7 grudnia 2017 r. OPTIMA oferowała konsumentom produkt OPTIMA Nova 2.0., którego przedmiot stanowiły pożyczki gotówkowe w kwocie od ... do ... zł, udzielane na okres od... do ...miesiący. W związku z zawartą umową pożyczkobiorca ponosił następujące koszty: odsetki, comiesięczną prowizję oraz opłatę przygotowawczą. Zgodnie z definicją opłaty przygotowawczej (§ 1 h i 2.3 umowy pożyczki OPTIMA NOVA 2.0) jest to jednorazowa opłata należna z tytułu czynności związanych z udzieleniem pożyczki, wymagalna w chwili zawarcia umowy i pobierana poprzez jej potrącenie z kwoty pożyczki, na co pożyczkobiorca wyraża zgodę. Jak wyjaśnił Przedsiębiorca w toku postępowania przed Prezesem Urzędu opłata przygotowawcza stanowi wynagrodzenie spółki z tytułu czynności związanych z udzieleniem pożyczki takich jak np. ... Opłata ustalona była jako wartość progowa:
- próg I - w wysokości ... zł, jeśli wysokość pożyczki mieściła się w przedziale od... do ... zł,
 - próg II - w wysokości ... zł, jeśli wysokość pożyczki mieściła się w przedziale od ...do ... zł,
 - próg III - w wysokości ... zł, jeśli wysokość pożyczki mieściła się w przedziale od ... do ... zł,
 - próg IV - w wysokości ... zł, jeśli wysokość pożyczki mieściła się w przedziale od ... zł.
- Zgodnie z warunkami umowy ww. pożyczki (§ 9.4 umowy), w wypadku wcześniejszej spłaty, pożyczkobiorcy przysługuje prawo pomniejszenia całkowitego kosztu pożyczki o te koszty, które dotyczą okresu, o który jest skracany czas obowiązywania umowy, nie dotyczy to jednak opłaty przygotowawczej, która nie ulega pomniejszeniu

bowiem zgodnie z treścią umowy jest to opłata należna z tytułu czynności związanych z udzieleniem pożyczki i zawarciem umowy

Art. 49 ust. 1 i 2 ustawy o kredycie konsumenckim stanowi, że w przypadku spłaty całości, czy części kredytu przed terminem określonym w umowie, całkowity koszt kredytu ulega obniżeniu o te koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, chociażby konsument poniósł je przed tą spłatą.

Zdaniem Prezesa Urzędu⁷ treść przywołanego art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim należy interpretować w ten sposób, że w wypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego następuje obniżenie wszystkich możliwych kosztów takiego kredytu, niezależnie od ich charakteru i czasu ich faktycznego poniesienia, z tym jednak zastrzeżeniem, iż redukcja ta ma charakter proporcjonalny, tj. odnosi się do okresu od dnia faktycznej spłaty kredytu do dnia ostatecznej spłaty określonej w umowie. W treści analizowanego przepisu pojawia się sformułowanie „całkowity koszt kredytu”, co Prezes Urzędu uznaje za sumę wszystkich kosztów, które kredytobiorca jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt tj. w szczególności odsetki, opłaty, prowizje, podatki, marże, a także koszty usług dodatkowych za wyjątkiem tych kosztów, które ustawodawca wprost wyłączył w przepisach, a więc jedynie wartość opłat notarialnych (art. 5 pkt 6 *in fine* ustawy o kredycie konsumenckim).

Chociaż w opinii spółki art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim wyróżnia koszty dotyczące okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy (koszty zależne od czasu obowiązywania umowy) oraz koszty, które nie dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy (koszty niezależne od czasu obowiązywania umowy), to zdaniem Prezesa Urzędu stanowisko takie nie jest zasadne. Przyjęcie podziału/rozdzielenia kosztów byłoby sprzeczne z definicją ustawową całkowitego kosztu kredytu konsumenckiego, a także niespójne z konstrukcją ustawy o kredycie konsumenckim, jej istotą, celem i założeniami⁸. Okoliczność, iż opłata przygotowawcza jest elementem całkowitego kosztu kredytu, nie jest przy tym kwestionowana przez spółkę. Art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim jednoznacznie wskazuje, że rekalkulacja (redukcja) kosztów odnosi się nawet do tych kosztów, które już zostały poniesione przez konsumenta. Brak jest przy tym prawnie określonego przedmiotowego wyłączenia spod kosztów podlegających redukcji określonych opłat jako jednej z kategorii kosztów.

Powyższe stanowisko znajduje również odzwierciedlenie w brzmieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG (Dz. Urz. UE L. Nr 133 z 22.5.2008, s. 66 ze zm.), którego implementację stanowią art. 48 i art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim. Zgodnie z art. 16 ust. 1 Dyrektywy: *Konsument ma prawo w każdym czasie spłacić w całości lub w części swoje zobowiązania wynikające z umowy o kredyt. W takich przypadkach jest on uprawniony do uzyskania obniżki całkowitego kosztu kredytu, na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy. W zdaniu drugim wskazanego ustępu dyrektywa stwierdza więc w sposób jasny i niebudzący żadnych wątpliwości, że konsument jest uprawniony do uzyskania obniżki całkowitego kosztu kredytu, na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy. Zgodnie z Dyrektywą obniżeniu podlegają nie tylko odsetki, ale również wszelkie pozostałe koszty, mieszczące się w definicji całkowitego kosztu kredytu.*

⁷ Wskazana w dalszej części postanowienia interpretacja przepisu została przedstawiona również w Stanowisku Rzecznika Finansowego i Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawie interpretacji art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim. https://rf.gov.pl/pdf/Stalowisko_UOKiK_RzF_1605016.pdf.

⁸ Tak E. Rutkowska-Tomaszewska, Redukcja kosztów kredytu konsumenckiego a przedterminowa jego spłata w świetle art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim, [w:] Studia prawno-ekonomiczne. t. C, 2016, s. 172.

Ponadto motyw 20 preambuły Dyrektywy oraz art. 3 lit. g) i art. 16 ust. 1 ww. aktu prawnego odnoszą się do pojęcia „całkowitego kosztu kredytu” a drugi z przywołanych przepisów zawiera legalną jego definicję, zgodnie z którą obejmuje on: *wszystkie koszty łącznie z odsetkami, prowizjami, podatkami oraz wszelkimi innymi opłatami, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, które to koszty znane są kredytodawcy, z wyjątkiem kosztów notarialnych; uwzględniane są tu także koszty usług dodatkowych związanych z umową o kredyt, w szczególności składki z tytułu ubezpieczenia, jeżeli, dodatkowo, zawarcie umowy dotyczącej usługi jest niezbędne do uzyskania kredytu lub do uzyskania go na oferowanych warunkach.*

Prezes UOKiK zaznacza, że treść wskazanych przepisów wyraźnie wskazuje, że intencją prawodawcy unijnego było, aby konsument miał prawo do stosownego obniżenia wszelkich kosztów związanych z kredytem. Nie przypadkiem w definicji „całkowitego kosztu” wskazano, że obejmuje on „wszystkie koszty”, włącznie z kosztami „usług dodatkowych” związanych z umową o kredyt. W przepisach ujęto przy tym, że ww. usługami dodatkowymi mogą być składki z tytułu ubezpieczenia, jednak zestawienie tych kosztów ma charakter otwarty („w szczególności”). Na uwagę zasługuje przy tym, fakt, że koszty które nie wchodzą w skład całkowitego kosztu to koszty notarialne i to wylistowanie ma charakter zamknięty.

Podkreślenia wymaga też fakt, że brzmienie art. 16 Dyrektywy nie uległo zmianie od początku jej obowiązywania.

Na marginesie należy dodać, że zgodnie z motywem 8 preambuły ww. Dyrektywy: *W celu zapewnienia zaufania konsumentów ważne jest, by rynek ten oferował wystarczający poziom ochrony konsumentów. W związku z tym należy umożliwić, aby swobodny przepływ ofert kredytowych odbywał się na optymalnych warunkach, zarówno dla tych, którzy kredyty oferują, jak i dla tych, którym są one potrzebne, przy właściwym uwzględnieniu specyficznych sytuacji w poszczególnych państwach członkowskich.*

Również, zgodnie z opinią Rzecznika Generalnego z dnia 23 maja 2019 r., wydaną w sprawie C-383/18 - dotyczącej wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożonego przez Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku - artykuł 16 ust. 1 w związku z art. 3 lit. g) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. należy interpretować w ten sposób, że *w przypadku gdy konsument dokonał przedterminowej spłaty, obniżka, do której jest on uprawniony, może dotyczyć kosztów, których kwota nie jest zależna od długości trwania umowy o kredyt. Jednakże państwo członkowskie nie może ograniczyć tej obniżki - a sąd krajowy nie może tak interpretować przepisów krajowych - tylko do kwoty kosztów zaoszczędzonych przez instytucję kredytową w wyniku przedterminowej spłaty.*

Treść opinii wskazuje jednoznacznie, że w wypadku wcześniejszej spłaty konsument może oczekiwać również i stosownego obniżenia kosztów, nawet jeśli nie są one związane z okresem trwania umowy/rozliczane w czasie.

Warto również zwrócić uwagę na treść uzasadnienia rządowego projektu ustawy o kredycie konsumenckim (druk sejmowy 3596⁹), w którym czytamy: *Ustawodawca wspólnotowy kwestie rozliczeń i skutków przedterminowej spłaty kredytu uregulował w art. 16 ust. 1 dyrektywy 2008/48/WE w sprawie umów o kredyt konsumencki. Zgodnie z przyjętą regulacją konsument ma prawo do uzyskania obniżki (zredukowania) całkowitego kosztu kredytu, na którą składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy. Należy zatem zapewnić właściwą implementację tego przepisu do polskiego porządku prawnego. Należy wprowadzić zasadę proporcjonalnej redukcji kosztów. Uniemożliwi to kredytodawcom obchodzenie przepisów ustawy poprzez rozkładanie konsumentom*

⁹ Dostępny na stronie: [http://orka.sejm.gov.pl/Druki6ka.nsf/0/B4B27381EFB96612C12577E400477207/\\$file/3596.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/Druki6ka.nsf/0/B4B27381EFB96612C12577E400477207/$file/3596.pdf).

rat w taki sposób, że w pierwszym okresie kredytowania spłacie podlegać będą jedynie odsetki lub odsetki i tylko nieznaczna część kapitału.

Także, zgodnie z najnowszym orzeczeniem Trybunału Sprawiedliwości, wyrok z dnia 11 września 2019 r. w sprawie C-383/18, artykuł 16 ust. 1 dyrektywy 2008/48/WE w sprawie umów o kredyt konsumencki należy interpretować w ten sposób, że prawo konsumenta do obniżenia całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta.

Prezes Urzędu wskazuje na ewentualne konsekwencje odmiennej interpretacji art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim, niż przedstawiona. Skutkiem uznania, że pewna część kosztów, w razie wcześniejszej spłaty kredytu, jest wyłączona z konieczności proporcjonalnego zwrotu, może stać się podstawą do rezygnacji przez kredytodawcę z pobierania odsetek i umieszczenia/ukrycia wszystkich kosztów w opłacie, która nie podlega rekalkulacji.

Identyczny pogląd wyraził Sąd Okręgowy w Łodzi III Wydział Cywilny Odwoławczy, w wyroku z dnia 7 czerwca 2017 r. (sygn. III Ca 10/17): Sąd stwierdził m.in., co następuje: *W ostatnim jednak czasie szala wyraźnie przechyliła się na korzyść konsumentów, a asumpt ku temu wspólne dało stanowisko Rzecznika (...) i Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawie interpretacji art. 49 ustawy o kredycie konsumenckim wyrażone w maju 2016 r. Oba te podmioty zgodnie stwierdziły, że art. 49 ust. 1 ustawy należy rozumieć w ten sposób, że w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu konsumenckiego następuje obniżenie wszystkich możliwych kosztów takiego kredytu, niezależnie od ich charakteru i niezależnie od tego, kiedy koszty te zostały faktycznie poniesione przez kredytobiorcę, z tymże wyjątkiem, iż redukcja ta ma charakter proporcjonalny, tj. odnosi się do okresu od dnia faktycznej spłaty kredytu do dnia ostatecznej spłaty określonej w umowie. Przedstawione zapatrywanie rozwiewa zatem ostatecznie wszystkie dotychczasowe wątpliwości. Niniejszy Sąd Okręgowy też akceptuje ten pogląd, ponieważ ma on silne umocowanie jurydyczne. Ponadto w uzasadnieniu ww. wyroku sąd stwierdza, także: nie sposób się więc zgodzić z forsowaną przez skarżący bank (...) koncepcją co do tego, że koszty kredytu dzielą się na dwie grupy. Po pierwsze chodzi o koszty, których wysokość została rozłożona w czasie, wobec czego zależą one od czasu obowiązywania umowy np. odsetki lub koszty ubezpieczeniowe. Natomiast drugi rodzaj kosztów ma charakter stały i nierozłożony w czasie, w związku z czym ich wysokość jest niezależna od długości obowiązywania umowy. Zaproponowany kierunek interpretacji nie jest przekonujący z dwóch powodów. Przede wszystkim należy mieć na uwadze, że taki podział kosztów nie znajduje żadnego odzwierciedlenia w ustawie. Art. 49 ustawy mówi przecież o całkowitym koszcie kredytu, a więc o wszelkich kosztach, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt, nie wprowadzając w tym zakresie żadnych zróżnicowań czy wyłączeń. Po drugie, taka interpretacja przepisu umożliwiałaby jego łatwe obchodzenie. Zamiast pobierania odsetek, kredytodawcy mogliby konstruować umowy kredytowe w taki sposób, że tylko w niewielkim stopniu, lub w ogóle nie pobieraliby odsetek, czy też prowizji z tytułu udzielonego kredytu, a więc wynagrodzenia z tytułu kapitału przekazanego kredytobiorcy, natomiast wynagrodzenie to ukryte by było pod tzw. opłatami przygotowawczymi, administracyjnymi itp. W ten sposób dochodziłoby do obejścia i naruszenia ratio legis art. 49 w związku z art. 5 pkt 6 ustawy. Już tylko na marginesie warto podkreślić, iż takie przypadki wcale nie są rzadkie, gdyż odzwierciedlenie tego można znaleźć w praktyce orzeczniczej niniejszego Sądu.*

Reasumując, w ocenie Prezesa Urzędu, działanie spółki polegające na nieobniżaniu całkowitego kosztu kredytu w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie kredytu konsumenckiego dotyczącego produktu OPTIMA NOVA 2.0 o koszty opłaty przygotowawczej jest sprzeczne z art. 49 ust. 1 i 2 ustawy o kredycie konsumenckim.

- [29] Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 24 ustawy, wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującą zaniechanie jej stosowania.

Prezes Urzędu, uwzględniając wszystkie okoliczności sprawy, postanowił o uznaniu praktyki określonej w punkcie 2) postanowienia nr 27 z dnia 22 maja 2018 r. - polegającej na nieobniżaniu, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie pożyczki OPTIMA NOVA 2.0, całkowitego kosztu kredytu o odpowiednią wartość pobranej opłaty przygotowawczej przypadającej na spłacaną wcześniej część kwoty kredytu - za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i godzącą w zbiorowe interesy konsumentów, **stąd orzeczono jak w pkt II sentencji decyzji.**

Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów:

- [30] Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie definiuje „zbiorowego interesu konsumentów”, ograniczając się jedynie do sprecyzowania (w art. 24 ust. 3), że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. Przez godzenie w zbiorowe interesy konsumentów (które może polegać zarówno na naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów, jak i na samym zagrożeniu ich naruszenia) należy rozumieć narażenie na uszczerbek interesów znacznej grupy lub wszystkich konsumentów, poprzez stosowaną przez przedsiębiorcę praktykę obejmującą zarówno działania, jak i zaniechania.

W oparciu o wykładnię przepisu art. 24 ust. 2 i 3 uokik, zbiorowy interes konsumentów rozumiany jest jako interes dotyczący ogółu (zbiorowości), zaś jego naruszenie ma miejsce, gdy skutkami działań dotknięty jest pewien krąg uczestników rynku - konsumentów. Z tego względu zachowanie przedsiębiorcy godzące w zbiorowe interesy konsumentów jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa w odniesieniu do każdego z konsumentów - nie zaś jedynie określonego konsumenta - i zagraża ono, przynajmniej potencjalnie, interesom każdego z członków zbiorowości konsumentów. Zaistnienie przesłanki naruszenia zbiorowego interesu konsumenta nie jest przy tym bezpośrednio uzależnione od liczby konsumentów, których interesy zostały naruszone wskutek działań przedsiębiorcy. Interes konsumentów należy przy tym rozumieć jako interes prawny (a nie faktyczny), a więc uznany przez ustawodawcę za zasługujący na ochronę i zabezpieczenie.

Mając na względzie przytoczone wyżej uzasadnienie zarzutów stawianych spółce, należy stwierdzić, iż jej działania wskazują na naruszenie zbiorowych interesów konsumentów. Zgodnie ze stanem faktycznym przedmiotowej sprawy, Spółka swoją ofertę kierowała i może kierować nadal do nieograniczonego i bliżej nieokreślonego kręgu konsumentów.

Ad pkt III. sentencji decyzji - rygor natychmiastowej wykonalności:

- [31] Zgodnie z art. 103 uokik Prezes Urzędu może nadać decyzji w całości lub w części rygor natychmiastowej wykonalności, jeśli wymaga tego ważny interes konsumentów. W niniejszej sprawie Prezes Urzędu nadał rygor natychmiastowej wykonalności decyzji w części uznającej praktykę stosowaną przez Spółkę za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów oraz odnoszącej się do nakazu zaniechania jej stosowania.

Z przywołanego przepisu wynika, że o nadaniu decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności decyduje Prezes Urzędu. Okolicznością warunkującą zastosowanie rygoru natychmiastowej wykonalności jest ważny interes konsumentów. W ocenie Prezesa Urzędu w niniejszej sprawie ważny interes konsumentów uzasadnia nałożenie rygoru natychmiastowej wykonalności w części dotyczącej pkt II rozstrzygnięcia decyzji.

- [32] Przedmiotem ochrony w rozpatrywanej sprawie jest ważny interes konsumentów wyrażający się w prawie konsumenta do obniżenia, w przypadku przedterminowej

splaty kredytu konsumenckiego, całkowitego kosztu kredytu o koszty opłaty przygotowawczej, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy. Takie uprawnienie konsumenta wynika - co potwierdził TSUE w przywołanym wcześniej wyroku w sprawie C-383/18 - wprost z przepisów prawa. W ocenie Prezesa Urzędu, tylko natychmiastowe wykonanie przez OPTIMA obowiązku zaniechania zakwestionowanej niniejszą decyzją praktyki zagwarantuje pełną ochronę gospodarczych interesów konsumentów, którzy będą chcieli dokonać przedterminowej spłaty kredytów udzielonych przez Spółkę, uzyskując tym samym prawo do zwrotu proporcjonalnej części opłaty przygotowawczej. W przeciwnym przypadku do czasu uprawomocnienia się niniejszej decyzji sprzeczna z prawem praktyka trwałaby nadal, dotycząc konsumentów/kredytobiorców. Brak nałożenia rygoru może oznaczać więc skuteczną, z punktu widzenia Spółki, kontynuację stosowania praktyki. Wobec powyższego, natychmiastowe zaprzestanie opisanej praktyki ma decydujące znaczenie dla zapobieżenia naruszeniom interesów konsumentów.

- [33] Decydując o nałożeniu rygoru natychmiastowej wykonalności w niniejszej sprawie, Prezes UOKiK miał na uwadze to, że w związku z wyrokiem TSUE w sprawie C-383/18, ostatecznie potwierdzone zostało, że wynikające z tego przepisu uprawnienie do obniżenia całkowitego kosztu kredytu o koszty, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy, obejmuje również koszty, których wysokość nie jest zależna od okresu obowiązywania umowy, takie jak opłata przygotowawcza. W tym stanie rzeczy, ważąc z jednej strony istotny interes konsumentów w postaci prawa do stosownego obniżenia całkowitego kosztu kredytu w przypadku jego przedterminowej spłaty, jak również konieczność szybkiego wyeliminowania trwających naruszeń tego interesu, a z drugiej strony biorąc pod uwagę, że argumenty podnoszone przez Spółkę celem wykazania zgodności jej działań z prawem, okazały się niezasadne, Prezes Urzędu uznał, że w niniejszej sprawie zachodzi konieczność skorzystania z instrumentu prawnego określonego w art. 103 uokik. W tym stanie rzeczy, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt III sentencji niniejszej decyzji.

Ad pkt IV. sentencji decyzji - kara pieniężna:

- [34] Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10 % obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 24 ustawy.
- [35] OPTIMA Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku osiągnęła w roku obrotowym, zakończonym 30 czerwca 2018 r., obrót w wysokości ... zł, obejmujący przychody z działalności operacyjnej oraz przychody finansowe. Stąd też kary pieniężne nakładane niniejszą decyzją nie mogą być wyższe niż kwota ... zł za każde ze stwierdzonych naruszeń.
- [36] Kara pieniężna za naruszenie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o którym mowa w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie w odniesieniu do konkretnego zarzutu wskazanego przedsiębiorcy zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu. W niniejszej sprawie, Prezes Urzędu przyjął, iż zasadne jest nałożenie kary pieniężnej z tytułu stosowania praktyki wskazanej w pkt I sentencji decyzji.
- [37] Należy zwrócić uwagę, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów te okoliczności, które Prezes Urzędu ma obowiązek uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej. Są to w szczególności okoliczności naruszenia

przepisów ustawy oraz uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także: okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia przepisów ustawy, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia i działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia (art. 111 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów).

[38] Ustalając wysokość kar pieniężnych Prezes Urzędu uwzględnia również okoliczności łagodzące oraz obciążające, które wystąpiły w sprawie. Zgodnie z art. 111 ust. 3 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, okolicznościami łagodzącymi są w szczególności: dobrowolne usunięcie skutków naruszenia, zaniechanie stosowania zakazanej praktyki przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu, podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków oraz współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania. Wśród zamkniętego katalogu okoliczności obciążających art. 111 ust. 4 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wymienia: znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków, znaczne korzyści uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z dokonaniem naruszeniem, dokonanie uprzednio podobnego naruszenia oraz umyślność naruszenia.

[39] Prezes Urzędu, kalkulując karę pieniężną w ramach niniejszego postępowania, uwzględnił okoliczność, iż okres stosowania zakwestionowanych praktyk przekraczał dwanaście miesięcy, co należy uznać za okres długotrwały. Ponadto, uwzględniony został zasięg naruszenia, mający charakter ponadlokalny.

W zakresie czynników obrazujących stopień i skutki rynkowe naruszenia, Prezes Urzędu uwzględnił, że stosowana przez przedsiębiorcę praktyka naruszała interesy konsumentów. Stopień naruszenia przez przedsiębiorcę przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów należy zakwalifikować jako znaczny. Kwestionowane działanie spółki uznane zostało za sprzeczne z obowiązującymi przepisami prawa, a także zakwalifikowane jako nieuczciwa praktyka rynkowa. Naruszenie objęte przedmiotem postępowania dokonywane było na etapie zawierania oraz wykonania kontraktu. Praktyka zarzucana przedsiębiorcy mogła wywoływać skutki przede wszystkim w zakresie interesów ekonomicznych konsumentów. W przedmiotowej sprawie konsumenci, pod wpływem otrzymywanych informacji, mogli też podejmować konkretne, nie zawsze korzystne decyzje dotyczące zawarcia umowy. Oceniając stopień naruszenia uwzględnić należy także specyfikę rynku. Rynek, którego dotyczy naruszenie będące objęte karą pieniężną, związany ze świadczeniem usług finansowych jest prawnie regulowany, podmiot który działa na tym rynku winien jest nie tylko znać odpowiednie przepisy prawne, ale także je stosować, ich przestrzegać i do nich się dostosować.

Miarkując daną karę Prezes Urzędu rozważył, czy jej wysokość powinna podlegać modyfikacjom z uwagi na okoliczności łagodzące lub obciążające.

[40] Prezes Urzędu w punkcie IV sentencji decyzji nałożył na spółkę karę pieniężną z tytułu naruszenia związanego z powodowaniem nieuzasadnionego wzrostu zadłużenia pożyczkobiorców – którym oferowano pożyczki w ramach produktów OPTIMA COMFORT, OPTIMA DIRECT – poprzez określanie maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, ustalanych w ten sposób, że w całkowitej kwocie kredytu oprócz udostępnionej i przekazanej konsumentowi do dyspozycji kwoty pożyczki uwzględniano także kwotę skredytowanej prowizji, co wypełnia przesłanki nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 4 ust. 1 upnpr.

Prezes Urzędu, określając wymiar kary, w zakresie czynników obrazujących stopień i skutki rynkowe naruszenia wziął pod uwagę fakt, że stosowana przez Przedsiębiorcę praktyka orzeczona w punkcie I sentencji decyzji naruszała interesy konsumentów w stopniu znacznym. Przedmiotowe działanie Spółki uznane zostało za nieuczciwą praktykę rynkową mogącą prowadzić do zniekształcenia decyzji rynkowej

konsumenta, który bez należytej wiedzy nie dokonał np. innego wyboru. Praktyka ta mogła wywoływać skutki w zakresie interesów ekonomicznych konsumentów.

W ocenie Prezesa Urzędu działania w przedmiotowym zakresie były celowe i zamierzone. Przedsiębiorca skalkulował, iż taki sposób udzielania pożyczek przynosi mu dodatkowe korzyści i wymierne przychody, dlatego nie można tych działań kwalifikować inaczej, niż umyślnych.

Zdaniem Prezesa Urzędu przedsiębiorca działał w tym wypadku wyjątkowo nieetycznie, naruszając dobre obyczaje i przyczyniając się do pogłębienia i tak wielokrotnie trudnej sytuacji konsumentów, dla których nie zawsze zawarcie umowy kredytowej było tylko wyborem, ale często także i koniecznością.

Działanie spółki, w tym zakresie, były przemyślane i realizowane w celu uzyskania dodatkowych korzyści i wymiernych przychodów kosztem jej klientów/pożyczkobiorców/konsumentów dlatego nie można tych działań uznać za przypadkowe.

Uwzględniając powyższe, Prezes UOKiK uznał, że natura naruszenia uzasadnia ustalenie kwoty bazowej na poziomie % obrotu osiągniętego wskazanego w ww. pkt [35] decyzji dla praktyki określonej w punkcie I sentencji decyzji. Z uwagi na umyślność praktyki podwyższono kwotę bazową kary o ... %. natomiast z uwagi na zaniechanie praktyki obniżył wysokość kwoty bazowej kary o ...%.

W konsekwencji, za stosowanie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w pkt I sentencji niniejszej decyzji, Prezes UOKiK ustalił karę w wysokości wynoszącej w zaokrągleniu 483.429 zł (słownie: czterysta osiemdziesiąt trzy tysiące czterysta dwadzieścia dziewięć złotych), co stanowi ok. % obrotu przedsiębiorcy za rok 2018 oraz % maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 uokik.

W tych okolicznościach, orzeczono jak w punkcie IV sentencji decyzji.

- [41] Kara pieniężna w ustalonej wysokości jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i współmierna do możliwości finansowych spółki, jak również powiązana z obrotem realizowanym przez przedsiębiorcę. Prezes Urzędu miarkując wysokość kary uwzględnił, iż Przedsiębiorca dopuścił się naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie orzeczonych praktyk, po raz pierwszy. Ustalone kary pozwolą zrealizować funkcję represyjną tj. dolegliwość z tytułu kwestionowanych działań, jak również funkcję prewencji indywidualnej i ogólnej tj. zniechęcenia co do podejmowania podobnych praktyk w przyszłości przez przedsiębiorców, jak i innych uczestników rynku usług finansowych.

Powyższe uzasadnia rozstrzygnięcie o karze, jak w punkcie IV sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa:

Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Ad pkt V. sentencji decyzji - koszty postępowania:

- [42] Zgodnie z art. 80 uokik, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 77 ust. 1 ww. ustawy, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, obowiązany jest ponieść koszty postępowania. Podobnie w treści przepisu art. 264 § 1 k.p.a. wprowadzono wymóg, zgodnie z którym jednocześnie z wydaniem decyzji organ

administracji publicznej ustali w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia. Stosownie natomiast do dyspozycji przepisu art. 263 § 1 k.p.a. - do kosztów postępowania zalicza się (...) również koszty doręczenia stronom pism urzędowych.

W wyniku wszczętego z urzędu postępowania poprzedzającego wydanie przedmiotowej decyzji, zgodnie z punktem I i II jej sentencji, Prezes Urzędu, stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, co uzasadnia zobowiązanie strony do zapłaty kosztów postępowania. Kosztami postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną w jego toku z Przedsiębiorcą, których wysokość kształtuje się na poziomie 58,60 zł (słownie: pięćdziesiąt osiem złotych 60/100).

Na podstawie art. 264 § 1 k.p.a. w związku z art. 83 uokik Prezes UOKiK wyznaczył stronie termin **14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji** na uiszczenie ww. kosztów postępowania, które należy wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa:

NR 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Wobec powyższego, orzeczono jak w punkcie V sentencji decyzji.

Ad pkt VI. sentencji decyzji - środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów:

- [43] Zgodnie z art. 26 ust. 2 w związku z art. 26 ust. 1 a także art. 27 ust. 4 w związku z art. 26 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania nakazu lub w przypadku stwierdzenia przez Prezesa Urzędu zaniechania stosowania praktyki, w szczególności zobowiązać przedsiębiorcę do złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji.

Istotą opisywanych w niniejszej decyzji praktyk są działania o charakterze bezprawnym oraz naruszające dobre obyczaje, dlatego, zdaniem Prezesa UOKiK, zasadnym jest zastosowanie środka, jakim jest publikacja oświadczenia informującego o decyzji Prezesa Urzędu, odnoszącej się do działalności Spółki. Przedsiębiorca powinien poinformować konsumentów o swoich nieuczciwych praktykach, w tym takich, które zaniechał, co spełni funkcję edukacyjną. Powyższy środek może mieć również znaczenie prewencyjne, zniechęcając również innych przedsiębiorców do podobnego rodzaju praktyk.

Wśród konsumentów, informacja o decyzji dotyczącej Pożyczkodawcy oraz możliwość zapoznania się z oceną jego działalności dokonaną przez Prezesa Urzędu, powinna zwiększyć wiedzę o przepisach chroniących prawa konsumentów.

Przedsiębiorcy powinni natomiast dowiedzieć się o negatywnych konsekwencjach naruszania praw konsumentów, co poza wychowawczą spełni także funkcję prewencyjną.

Z uwagi na powyższe argumenty Prezes Urzędu zobowiązał Przedsiębiorcę do złożenia jednokrotnego oświadczenia, o treści:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu 14 października 2019 r. nr RGD-5/2019 OPTIMA Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku informuje, że stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na:

1. nieobniżaniu, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie pożyczki OPTIMA NOVA 2.0, całkowitego kosztu kredytu o odpowiednią wartość pobranej opłaty przygotowawczej przypadającej na spłacaną wcześniej część kwoty kredytu – co narusza art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, godzi w zbiorowe interesy konsumentów, a tym samym stanowi praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Prezes UOKiK nakazał zaniechanie stosowania tej praktyki,

oraz praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na:

2. powodowaniu nieuzasadnionego wzrostu zadłużenia pożyczkobiorców, którym oferowano pożyczki w ramach produktów OPTIMA COMFORT i OPTIMA DIRECT - poprzez określanie maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu ustalanych w ten sposób, że w całkowitej kwocie kredytu, oprócz udostępnionej i przekazanej konsumentowi do dyspozycji kwoty pożyczki, uwzględniano także kwotę skredytowanej prowizji – co wypełnia przesłanki nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym i godzi w zbiorowe interesy konsumentów, a tym samym stanowi praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. Prezes UOKiK stwierdził zaniechanie stosowania tej praktyki.

Decyzja Prezesa Urzędu nr RGD-5/2019 z dnia 14 października 2019 r. dostępna jest pod adresem www.uokik.gov.pl”.

w następujący sposób:

- [1] czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB #000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB #ffffff),
- [2] tekst powyższego oświadczenia wyjustowany,
- [3] czcionką pogrubioną (bold) fragment: „OPTIMA Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku informuje, że stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na nieobniżaniu, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie pożyczki OPTIMA NOVA 2.0, całkowitego kosztu kredytu o odpowiednią wartość pobranej opłaty przygotowawczej przypadającej na spłacaną wcześniej część kwoty kredytu”,
- [4] w górnej części strony głównej domeny www.optima.pl i na każdej innej stronie internetowej przedsiębiorcy zastępującej tę stronę w przyszłości, bez możliwości zamknięcia informacji przez użytkownika; oświadczenie ma być widoczne przez cały czas, gdy użytkownik jest na stronie (oświadczenie nie może przybrać formy np. rotacyjnego banera czy slajdera),
- [5] czcionka powinna odpowiadać wielkości czcionki zwyczajowo używanej na ww. stronie internetowej, tekst umieszczony w ramce, o rozmiarze takim, aby była ona w całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie, z uwzględnieniem marginesu 2,5 cm z każdej strony,
- [6] fragment: „Decyzja Prezesa Urzędu nr RGD-5/2019” będzie stanowił hiperłącze prowadzące do strony internetowej https://decyzje.uokik.gov.pl/bp/dec_prez.nsf;

Zakres obowiązków publikacyjnych stanowiących wyraz usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, w ocenie Prezesa Urzędu, jest proporcjonalny do możliwości Przedsiębiorcy i wagi orzeczonych naruszeń polegających na uznaniu działań, o których mowa w punkcie I i II niniejszej decyzji za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów. Obowiązek publikacji oświadczenia, w formie i treści jw., w ocenie Prezesa UOKiK, nie jest także uciążliwy dla strony niniejszego postępowania.

Zdaniem Prezesa Urzędu konieczne jest skierowanie do konsumentów jasnego i zrozumiałego komunikatu który wskaże konsumentom przedmiot rozstrzygnięcia

Prezesa UOKiK oraz wynikające z jego uprawomocnienia się skutki dla konsumentów, klientów OPTIMA. Zastosowanie takiego środka ma za zadanie usunięcie skutków stosowania przez Przedsiębiorcę praktyk oraz poinformowanie indywidualnych konsumentów o skutkach decyzji, co może się przełożyć na podjęcie przez nich odpowiednich działań na drodze sądowej lub reklamacyjnej w celu odzyskania nadpłaconych kwot.

Z tych też powodów Prezes Urzędu, w zakresie praktyki orzeczonej w pkt II sentencji niniejszej decyzji, dodatkowo zobowiązał Przedsiębiorcę do przekazania pisma za pośrednictwem przedstawicieli Przedsiębiorcy albo listem poleconym w terminie miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji każdemu konsumentowi, który w okresie od 16 maja 2016 r. do dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji spłacił pożyczkę przed terminem zakończenia zawartej umowy pożyczki, o treści:

„W związku z decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydaną w dniu 14 października 2019 r. nr RGD. 5/2019 OPTIMA Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku informuje, że stosowała praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów polegającą na nieobniżaniu, w przypadku spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie pożyczki OPTIMA NOVA 2.0, całkowitego kosztu kredytu o odpowiednią wartość pobranej opłaty przygotowawczej przypadającej na spłacaną wcześniej część kwoty kredytu, co jest niezgodne z art. 49 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 993 ze zm.) oraz godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w związku z wcześniejszą spłatą przez Panią/Pana pożyczki w celu odzyskania nadpłaconej kwoty istnieje możliwość złożenia reklamacji wraz z podaniem numeru rachunku. Reklamację należy przestać pocztą na adres:[Przedsiębiorca uzupełni adres] lub drogą mailową na adres:[Przedsiębiorca uzupełni adres mailowy]”.

Ponadto, Prezes Urzędu nakazał Przedsiębiorcy - w ramach przysporzenia konsumenckiego - dokonanie zwrotu części opłaty przygotowawczej, proporcjonalnie do okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy pożyczki w związku z jej wcześniejszą spłatą, konsumentom, którzy w okresie od dnia 16 maja 2016 r. do dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji spłacili pożyczkę w terminie wcześniejszym niż przewidziany w umowie i złożą reklamację, o której mowa w pkt VI.2) sentencji niniejszej decyzji. Ww. zwrotu OPTIMA Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Gdańsku dokona w terminie 30 (trzydziestu) dni od złożenia reklamacji na numer rachunku bankowego wskazany w reklamacji.

W ocenie Prezesa Urzędu, w niniejszym stanie faktycznym OPTIMA nie podjęła żadnych czynności, które zapobiegłyby powstaniu lub zmierzały do usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów. W dalszym ciągu dysponuje ona środkami pobranymi od konsumentów z tytułu nieobniżania w przypadku przedterminowej spłaty kredytu konsumenckiego całkowitego kosztu kredytu o koszty opłaty przygotowawczej, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy. Tym samym, w dacie wydania niniejszej decyzji nieusunięte pozostają tak ekonomiczne, jak i pozaekonomiczne skutki dokonanych przez Spółkę naruszeń.

Z uwagi na konieczność wyeliminowania wyżej wymienionych trwających skutków praktyki, za najbardziej adekwatny do stwierdzonego naruszenia środek Prezes UOKiK uznał nakazanie przedsiębiorcy zwrotu konsumentom obniżonej kwoty całkowitego kosztu kredytu o koszty opłaty przygotowawczej, które dotyczą okresu, o który skrócono czas obowiązywania umowy.

W tym stanie rzeczy, orzeczono jak w punkcie VI sentencji decyzji.

Ad pkt VII. sentencji decyzji:

- [44] Zgodnie z punktem 1) postanowienia nr 27 z dnia 22 maja 2018 r. spółce postawiono zarzut stosowania praktyki, o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 u.o.k.k., polegającej na powodowaniu nieuzasadnionego wzrostu zadłużenia pożyczkobiorców – którym oferowano pożyczki w ramach produktów OPTIMA COMFORT, OPTIMA DIRECT oraz POŻYCZKA REFINANSUJĄCA – poprzez określanie maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, ustalanych w ten sposób, że w całkowitej kwocie kredytu oprócz udostępnionej i przekazanej konsumentowi do dyspozycji kwoty pożyczki uwzględniano także kwotę skredytowanej prowizji, co może wypełniać przesłanki nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym i godzić w zbiorowe interesy konsumentów, a tym samym stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W wypadku ww. produktu POŻYCZKA REFINANSUJĄCA Prezes Urzędu, po rozpatrzeniu sprawy, uznał, że z uwagi na fakt, iż podstawą ustalenia wysokości prowizji był kwota kredytu w wysokości „do wypłaty”, to zarzut, którego istotą jest powodowanie wzrostu zadłużenia pożyczkobiorców poprzez określanie maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, w oparciu o wartość całkowitej kwoty kredytu uwzględniającej również kwotę skredytowanej prowizji, nie jest zasadny.

W oparciu o materiał dowodowy sprawy Prezes Urzędu ustalił, że w wypadku tego produktu Przedsiębiorca, mimo iż kredytował koszty to jednak wysokość prowizji była określana przy uwzględnieniu wyłącznie kwoty kredytu/zadłużenia.

Godzi się także zauważyć, że oferta zawarcia umowy dotycząca wymienionego produktu była kierowana wyłącznie do pewnej grupy jego klientów tj. do tych kredytobiorców, którzy zalegali ze spłatą zobowiązań i przedstawiana w celu umożliwienia im dokonania spłaty na innych/korzystniejszych warunkach i przywrócenia im statusu osoby terminowo regulującej swoje zobowiązania.

- [45] Zgodnie z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w sprawach nieuregulowanych w ustawie, do postępowań przed Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego. Przepis art. 105 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego stanowi natomiast, że jeżeli z jakichkolwiek przyczyn postępowanie stało się bezprzedmiotowe organ administracji publicznej umarza prowadzone postępowanie. Bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego, o której mowa w tym artykule, będąca przesłanką jego umorzenia oznacza, że brak jest któregoś z elementów materialnego stosunku prawnego. Ustalenie istnienia tej przesłanki stwarza obowiązek zakończenia postępowania w danej instancji poprzez jego umorzenie, a wobec tego nie można wydać decyzji rozstrzygającej sprawę co do istoty. Przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania, co zostanie ujawnione dopiero w toczącym się postępowaniu, a może ona powstać także w czasie trwania postępowania, a więc w sprawie już zawisłej przed organem administracyjnym. Konsekwencją jednak wykazania przesłanki bezprzedmiotowości prowadzonego postępowania jest wydanie decyzji o jego umorzeniu, które ma charakter obligatoryjny. Powyższe stanowisko znajduje również uzasadnienie w orzecznictwie. Zgodnie z wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 14 maja 1998 r. (sygn. akt I SA/Kr/1141/97) w myśl art. 105 § 1 K.pa., gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji państwowej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. Użycie przez ustawodawcę słowa „wydaje” a nie

„może wydać” oznacza, że wydanie decyzji o umorzeniu postępowania jest obligatoryjne, gdy postępowanie stało się bezprzedmiotowe z jakiegokolwiek przyczyny. Natomiast zgodnie z tezą wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 18 kwietnia 1995 r. (sygn. akt SA/Ldz. 2424/94), z bezprzedmiotowością postępowania (art. 105 § 1 Kpa) mamy do czynienia wówczas, gdy w sposób oczywisty organ stwierdzi brak podstaw prawnych i faktycznych do merytorycznego rozpatrzenia sprawy.

- [46] Postępowanie w sprawie praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, poprzedzające wydanie niniejszej decyzji, ujawniło przesłanki determinujące jego umorzenie wskutek braku materialnoprawnych podstaw do władczego rozstrzygnięcia o stosowaniu zarzucanej nieuczciwej praktyki rynkowej w wypadku produktu POŻYCZKA REFINANSUJĄCA. Prezes Urzędu uznał w związku z tym, iż zachodzi bezprzedmiotowość niniejszego postępowania, z uwagi na fakt, iż działania przedsiębiorcy, w tym wypadku, nie mieszczą się w zakresie postawionego zarzutu.

W tym stanie orzeczono, jak w punkcie VII sentencji decyzji.

POUCZENIA:

- I. Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (tekst jednolity: Dz. U. 2019 poz. 1460) od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia**, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.
- II. Zgodnie z art. 127a. Kodeks postępowania administracyjnego w trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję.

Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna.
- III. W przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie III niniejszej decyzji, stosownie do art. 264 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz.U. z 2018, poz. 2096 ze zmianami) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosownie do art. 81 ust. 5 tej ustawy i w związku z art. 479³² § 1 i § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jednolity: Dz. U. 2019 poz. 1460), należy wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku w terminie **tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji**.
- IV. Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 785), odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1000 zł.
- V. Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j.: Dz. U. z 2019 r. poz. 785), zażalenie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 500 zł.

- VI. Zgodnie z 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j.: Dz. U. z 2019 r. poz. 785), Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie.
- VII. Zgodnie z art. 105 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j.: Dz. U. z 2019 r. poz. 785), wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.
- VIII. Stosownie do treści art. 117 § 3 i § 4 K.p.c. strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu
Roman Jarząbek
Dyrektora delegatury UOKiK w Gdańsku